

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Virtute Ac Sacramento Pœnitentiæ Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio II. Argumentum. Dolor requisitus in Virtute Pœnitentiæ qualis, & quantus esse debeat? Ostenditur in lege Naturæ, ac Moysis necessarium fuisse dolorem perfectum, nempè Contritionem pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94661](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94661)

omnia communiter reduci ad tria capita, nempe ad metum poenarum, ad turpitudinem peccati, & ad bonitatem divinam, cui peccando fuit irrogata injuria, ac offensio; & ob quam debent satisfacere.

Idem, Ultima definitionis Verba sunt: *media satisfactio, & dolore*; quia hæc duo sunt officia veræ Pœnitentiæ, dolere de injuria, & offensa facta Deo; & ei satisfacere per poenas voluntarie assumptas, sive ad compenlandum ipsum Deum pro offensa; sive ad resarciendum jus Divinum, quod fuit læsum à peccatore, scilicet denegatam obedientiam Divinis mandatis debitam; sive ad inveniendam pacem, & amicitiam cum Deo; sive ad vindicabilitatem peccati, quam principaliter intendit Virtus Pœnitentiæ; quia secundum Scotistas, peccatum sub ratione vindicabilis est verum objectum formale Pœnitentiæ. Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 2. disp. 3. art. ult. quem commendat Maffius in 4. sent. d. disput. 5. art. 1. ubi sub num. 31. ita dicit: *Quartus tandem dicendi modus est eorum, qui motivum formale specialis Pœnitentiæ assignant ipsum peccatum, ut vindicabile, hoc est commutabile in penam, & per aliquam satisfactionem, vel satisfactionem expiabile; quod motivum distinguit Pœnitentiam à ceteris virtutibus, quæ licet peccatum detestentur, ut contrarium proprio objecto, non tamen ulterius tendunt ad illud expiandum per aliquam satisfactionem; & hic est modus dicendi Scoti in 4. dist. 14. q. 2. & dist. 15. q. 1. & fuit etiam D. Thom. 3. p. q. 85. art. 3. quem bene probat Brancatus (nimirum Emin. Cardin. de Lauræa, qui ita denominabatur, antequam ob ejus egregias virtutes ad Sacram Purpuram elevaretur) Confirmat supradicta motiva novissimè Gobatus, ac illa declarat exemplo, dicens: Si frateris amico librum, in primis officis illum injuria propriè dicta, quæ mox tollitur, postquam reddidisti librum; aut postquam illum ipse tibi donavit: tunc enim posita est æqualitas, quam spectat singulariter justitia, deinde præter predictam injuriam adest offensa; das enim ipsi causam, cur ejus animus magis avertatur à te, seu cui ejus animus magis exacerbetur, quam si alius id fecisset, juxta illud Psalmista, Si inimicus meus male-dixisset mihi, sustinuissem utique, tu vero homo unanimes &c. Et hac offensa non tollitur mox ut redditus est liber; sed tunc solum, quando exhibes amico à te læso obsequia, ei petis veniam, & similia facis, pro quantitate offensa; illa enim satisfactione posita tollitur offensa, omnis indignatio. Ita Gobatus in Theolog. Experim. d. tract. 6. num. 30. & ante ipsum Eminentiſſ. Cardin. de Lugo de Pœnitentia disp. 2. n. 50. & 51. sufficiant lectori ad intelligendam naturam virtutis Pœnitentiæ.*

DECISIO II.

ARGUMENTUM.

Dolor acquisitus in Virtute Pœnitentiæ, & quantus esse debeat? Ostenditur in lege Naturæ, ac Moysis necessarium fuisse dolorem perfectum, nempe Contritionem pro remissione peccatorum. Requisita veræ Contritionis in lege gratiæ. Cur debeamus poenitere, ac dolere de peccatis, si Christus superabundanter sa-

Docit, Clericari Tom. 1. Lib. II.

tisfecit pro nobis? Refutatio doctrinæ Lutheri, ac Calvini.

SUMMARIUM.

- 1 Dolor de peccatis qualis, & quantus esse debeat?
- 2 Contritio quid sit? quot ejus-requisita?
- 3 Amor erga Deum duplex; & qualis sit necessarius in Contritione?
- 4 Propositum emendationis quodnam? & Quod duplex?
- 5 Necessitas poenitendi, ac satisfaciendi Deo per poenalitatem pro peccatis, unde oriatur in nobis, si jam Christus satisfecit pro omnibus?

Cum itaque ex jam dictis duo sint officia, sive duæ partes Virtutis Pœnitentiæ, dolere de offensa facta DEO per peccatum; & satisfacere DEO pro eadem offensa; declarare oportet, qualis, & quantus esse debeat iste dolor; & an sit adeo necessarius, ut sine illo non possit homo peccator æternam salutem adipisci?

Quo ad primam quæsitam partem, distinguere oportet tria tempora; scilicet status naturæ, legis Moysæ, & legis Evangelicæ. In lege naturæ, & Moysis ad obtinendam remissionem peccati in Pœnitente necessarius erat dolor perfectus, qui dicitur contritio; est autem contritio actus voluntatis, quæ dolet, & tristatur, offendisse DEUM per peccatum, quod ex motivo amoris erga ipsum DEUM, summopere detestatur, seu ut ait Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 4. *Est animi dolor, ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero; adeo ut contritio tria continere debeat, dolorem de peccatis, detestationem eorumdem, ac propositum vitæ emendandæ; juxta auctoritates Sacræ Scripturæ, quas refert ibidem Concilium, scilicet ex Psalm. 6. Laboravi in gemitu meo; lavabo per singulas noctes lectum meum; Recognitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime meæ. Et Psalm. 50. Tibi soli peccavi, & malum coram te feci. Et Ezech. 18. Projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus prævaricati estis; & facite vobis cor novum, & spiritum novum. Dolor autem contritionis accipi debet pro actu dolendi, non pro passione dolorifera; quia licet ut plurimum, cum quis contritetur, experiatur in se tristitiam, & afflictionem, ac dolorem sensitivum, causantem lacrymas, & gemitus; tamen hæc passio sensitiva non est de essentia contritionis; ita enim se habet ad pœnitentiam dolor, sicut detestatio ad peccatum: sed detestatio, quæ facit peccatum, est actus, non passio; igitur dolor, qui constituit pœnitentiam, non est passio sola, sed actio. Emin. Card. de Lauræa de Pœnitent. disp. 8. à n. 73. & seqq. Card. de Lugo eod. tract. disp. 2. n. 17. & Gobatus tract. 6. de Pœnitentia n. 38. & 39.*

Detestatio autem peccati est pariter actus voluntatis, quæ ita illud detestatur, & damnat, ut si fieri posset, vellet efficere, ut nunquam extitisset; ut explicat idem Emin. Card. de Lugo disp. 4. n. 16. & Gobatus num. 40. qui notabiliter advertit n. 87. dolorem & detestationem peccati in contritione procedere debere ex Dei amore formaliter, vel saltem virtualiter super omnia, siquidem amor Dei vel est ex concupiscentia; idest quia nobis be-

A 2

nefacit,

nefacit, aut benefactoris est, v. g. largiturus æternam gloriam; & hic amor non sufficit ad perfectam contritionem, quia non est super omnia: vel est amor *amicitiæ*, seu *benevolentia*, quo diligimus Deum propter seipsum, seu propter solam suam excellentiam, ac bonitatem; qui subdividitur, in amorem *simplicis complacentia*, quando animitus gaudemus, Deum esse talem, qualis est, excelsus, omnipotens, sanctus, iustus, misericors &c. & in amorem *obedientialem*, quo tanto affectu illi conjungimur, ut parati simus, ipsi obedire etiam cum periculo cujusvis mali perpetuendi in omnibus, ubique, & semper; non ob mercedem, sed ob ejus divinæ voluntatis, & voluptatis implementum. Qui igitur dolet de peccato, & illud detestatur ob hæc motiva, dicitur habere contritionem cum Dei formali amore; qui verò dolet, & detestatur peccatum, tanquam offensam Dei, super omnia venerabilis, & obedibilis, dicitur eam habere cum Dei amore virtuali, qui satis est ad perfectam contritionem, ut pluribus argumentis probat idem Eminent. Cardin. de Lauræa d. tom. de Pœnitentia disp. 8. art. 8. per totum, & Mastrius in 4. Sent. d. disp. 5. n. 88. & seqq. ubi citat pro hac eadem opinione Valquesium, Suarezium, Averlam, & alios Thomistas.

Uterius contritio debet habere propositum emendationis vitæ; & abstinendi de cætero à peccatis; quod quidem propositum debet esse firma voluntatis deliberatio, non autem quædam velleitas ut explicat Gobatus d. tract. 6. num. 284. & seqq. ubi num. 189. advertit cum Valentia, & Laymano, tamen quis considerata sua fragilitate merito timeat, imò etiam existimet, se ad vomitum rediturum; id tamen nil obesse firmitati propositi; hæc enim firmitas est actus voluntatis; illa verò existimatio dicitur actus intellectus, qui potest consistere cum priore voluntatis operatione. Itaque in lege naturæ, & Moysis homini adulto & peccanti erat necessaria contritio hæc perfecta ad obtinendam remissionem culpæ; juxta illud ex Ps. 50. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum, & humiliatum Deus non despicies*; ubi ait Glossa: *Spiritus contritus est sacrificium, quo peccata solvuntur*. Et hoc docet Concil. Trid. sess. 14. cap. 1. in illis verbis: *Fuit quidem Pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, & justitiam assequendam necessaria*. Quod latè protequitur probando Emin. Cardin. de Lauræa de Pœnitent. disp. 14. art. 4.

In lege autem Evangelica ad obtinendam remissionem culpæ mortalium extra Sacramentum Pœnitentiæ requiritur supradicta perfecta contritio; sed ita, & taliter, ut sit annexa voto, idest firmo proposito suscipiendi ipsum Sacramentum Pœnitentiæ, ut decisum est ab eodem Concilio Tridentino d. sess. 14. cap. 4. ea ratione, quia congruum erat, ut hoc modo dignificaretur Sacramentum Pœnitentiæ, cum institutum sit à Christo Domino pro deletionem mortalium, & resurrectionem animæ à morte peccati. Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 14. num. 70. cum actuali verò Sacramenti Pœnitentiæ susceptione sufficit Attritio, de qua infra Decis. XIII.

Et quoniam objectum formale Virtutis Pœnitentiæ est vindicabilitas, seu vindicta sumenda de peccato; quæ quidem vindicta fit à Pœnitente per voluntariam assumptionem, seu acceptionem pœnatum; quas Deo offert in satisfactionem of-

fensæ ipsi Deo factæ, dum peccavit; quarum quidem pœnarum (de quibus in sequenti Decisione agemus) præcipua est interna tristitia, & dolor ob commissa peccata; dubitare contingit, unde oriatur hæc necessitas tristandi, ac dolendi de peccatis, & debitum satisfaciendi Deo pro ipsis per assumptionem, ac sufferentiam pœnarum?

Si quidem certum est de fide, Christum Redemptorem nostrum passum, & mortuum esse pro peccatis nostris, ac pro illis sufficienter, imò superabundanter satisfecisse Divinæ Justitiæ; ait enim Isaias cap. 53. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit*. Et Evangelista Joannes in Epist. 1. cap. 2. *Ipse est propitiarius pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantum, sed pro totius mundi*. Et in libro Apocalypsis cap. 7. *Dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo*. Imò Apostolus Paulus in Epist. ad Roman. cap. 3. subdit, quod sumus *justificati gratis per gratiam ipsius*. Igitur, si ipse satisfecit pro nobis, si gratis sumus ab eo justificati, unde habemus necessitatem faciendi Pœnitentiam, & per opera pœnalia satisfaciendi pro peccatis?

Respondetur, hæc esse instantiam, & argumentationem Lutheri in Confessione Augustana, docentis, nostras Pœnitentias, ac satisfactiones derogare meritis Christi; nec non Calvinii lib. 4. Instit. cap. 4. §. 25. asserentis, quod *lacrymæ, jejunia, & charitatis officia*, quibus dicitur satisfieri pro peccatis, sunt mendacia, quibus opponitur gratuita peccatorum remissio, quia si gratis justificati sumus; & si Deus pro nobis omnibus filium suum tradidit, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? Ergo, inquit ipse, mendacia sunt Episcoporum, & Monachorum, ut indulgentias adstruant, & pecuniam comparent. Ita ratiocinantur hæretici ut carnalitatibus, & immunditiis suis habenas laxent.

Pro resolutione sciendum, quod licet Deus de potentia absoluta possit condonare peccata hominibus absque ulla pœnitentia eorum; ut tenet Suarez eod. tract. disp. 9. sect. 2. & Emin. Cardin. de Lauræa disp. 14. art. 3. per totum, nihilominus Deus voluit facere Decretum; ut qui post susceptum baptismum mortaliter peccarent, non possent salvari absque Pœnitentia; nec liberari à culpa, ac pœna æterna, nisi per hanc virtutem formalem, seu virtutalem cum voto Sacramenti Pœnitentiæ; & dimissa culpa, non possent absolvi (aliquibus paucis casibus exceptis) à pœna temporalis, nisi per opera pœnalia satisfacerent. Motiva hujus Divini Decreti fuerunt, ut ostenderetur nobis non solum Dei potentia, & misericordia in remittendis peccatis; sed etiam ejus Sapientia, ac justitia; illa, docendo nos proportionem necessariam inter culpam, ac pœnam, & ne facilitas veniæ nobis præberet incentivum vitiorum; ista, ut daretur aliqua compensatio offensæ Divinæ, cum enim omne peccatum sit injuria gravissima illata Deo, ob contemptum supremæ auctoritatis suæ; iustum fuit, ut hæc injuria compensaretur debita satisfactione, quæ in Pœnitentia, ejusque actibus reperitur, ut piè disserit Segnerius in Christiano instruct. serm. 19. part. 3.

Et quoniam ex generali Scholasticorum, & Theologorum consensu, quos cumulat Collegium Salmantic. de Incarnatione disp. 1. §. 2. num. 117. purus homo non poterat satisfacere ad æqualitatem pro gravi offensæ Dei, vel propria, vel aliena; quia Dei offensæ habet gravitatem simpliciter infi-

infinitam ex Divina Majestate injuriata, cui purus homo non valet offerre satisfactionem tanti valoris, ut illi gravitati adæquetur; ideo Christus Deus, & homo pro nobis satisfacere dignatus est; ita tamen, & sub hac conditione, ut cum ejus satisfactione, etsi copiose, & superabundanter facta, concurrerent cooperationes, ac satisfactiones nostræ, tùm in mandatorum observantia, tùm in Sacramentorum applicatione, ac in exercitio virtutum, operumque pœnialium; ut pluribus in locis docet Emin. Cardin. de Lauræa in tractatu de Incarnatione disp. 20. n. 35. & disp. 21. n. 36. & in tomo de Pœnitentia disp. 13. n. 29. & 30. cujus verba ad majorem lectoris intelligentiam placet hic transcribere: *Deus videns humanum genus lapsum per Ade peccatum, volens satisfaceri sue justitiæ, & liberari homines ab illa culpa, & pœna debita pro ipsa; nec non & quotiescunque homo laboraret in mortale, decrevit, Verbum Divinum incarnari, & suis actibus satisfacere pro culpis illis, in quas deberent homines incidere; & redimere eos a pœna æterna toties debita; non quidem omnes, & absolute: sed eos, qui aliquos actus exercerent, & aliquod Sacramentum applicarent, vel vorum illius haberent, & sic patet, quomodo & Christus satisfecerit copiose, & quod sit necessaria satisfactio hominis. Et hoc dicere intendunt Theologi, cum dicunt, Christum satisfecisse pro culpis, & pœnis hominum in actu primo; idest, meruit, ut satisfactiones hominum essent Deo acceptæ, & merituri, ut iis postitis, ipse placaretur, & culpam, ac æternam pœnam remitteret. Itaque actus hominis pœnitentiales sunt satisfactorii in virtute satisfactionis Christi; & dici possunt quasi complementum exiguum a Christo, ut ejus satisfactio prodest homini; & hoc modo puto intelligendum illud Apostoli ad Colossens. 1. Adimpleo ea, quæ defunt passionum Christi in carne mea; nihil enim videtur defuisse passioni Christi, nisi nostra cooperatio, nostraque particularis satisfactio.*

Hæc est igitur necessitas, qua adstringitur peccator ad pœnitentiam; etsi Christus pro omnibus satisfecerit; quia Christi satisfactio fuit cum conditione, ut & nos peccatores pœnitentiam ageremus; idque habetur expressè in Scriptura Sacra: Luc. 3. *Facite fructus dignos Pœnitentiæ.* Luc. 13. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes peribitis.* Et Apostolus Petrus in prima sua concione ad Judæos ait Act. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini.* Et cap. 3. *Pœnitimini ergo, & convertimini; ut deleantur peccata vestra, & in Epist. 2. capit. 3. Non tardat Dominus promissionem suam. ut quidam existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire; sed omnes ad pœnitentiam reverti.* Et Joannes in Apocalypsi cap. 2. *Age pœnitentiam, & prima opera fac.* Et cap. 3. *Emulare, & pœnitentiam age.* Et Apostolus Paulus in epist. 2. ad Cor. c. 7. *Quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.*

Et ex his omnibus manifesta fit falsitas doctrinæ Lutheri, & Calvini negantium necessitatem pœnitentiæ post commissâ peccata; attentis meritis, & satisfactionibus Christi, qui gratis nos justificavit: gratis enim nos redemit, quia scilicet ex sua sola benevolentia, & absque nostro merito; at ejus Passio, & redemptio præscindit ab operibus nostris; quibus debemus cooperari ad nostram salutem, obtemperando mandatis; & post eorum transgressionem, dolendo, peccatum deestando,

ac opera pœnitentialia agendo, ut fructum Passionis Christi consequi possimus.

DECISIO III.

ARGUMENTUM.

Disquiritur, An post adimpletam Pœnitentiam Sacramentalem teneamur facere alias pœnitentias voluntarias? Rationes pro utraque parte, & resolutio quæsitæ Utilitates ex voluntariis pœnitentiis. Atrocitas pœnarum Purgatorii. Difficultas in assequendo fructu Indulgentiarum.

SUMMARIUM.

- 1 Afflictiones voluntariæ præter Sacramentalem Pœnitentiam an de Præcepto assumendæ? Rationes pro affirmativa num. 2. Pro negativa num. 3.
- 4 Penalitates spontaneæ sunt utilissimæ.
- 5 Carnifice deficiente unus ex pluribus Reis assumendus.
- 6 Pœnitentia Sacramentalis an debeat totum reatum?
- 7 Remissio culparum an certò sciatur in hac vita?
- 8 Pœnitentia antiqua erant annorum septem.
- 9 Purgatorium pro satisfactione culparum an expediat eligere?
- 10 Purgatorii pœna quàm sint acerbæ?
- 11 Indulgentia an valeant pro his, qui respuunt voluntarias Pœnitentias?
- 12 Indulgentia ut plurimum infructuose. Et cur?
- 13 Exempla Animarum Purgatorii petentium suffragia.
- 14 Regularibus omnibus concessa Indulgentia plenaria in articulo mortis.
- 15 Venialia cur raro dimittantur in hac vita?

Stante igitur necessitate dolendi, ac pœnitendi pro obtinenda remissione actualium peccatorum, alia quæstio est examinanda; an scilicet, post adimpletam Pœnitentiam Sacramentalem, teneamur de Præcepto assumere alias Pœnitentias voluntarias pro remissione reatus, seu pœnæ temporalis, quæ remanet luenda vel in hac vita, vel in Purgatorio pro culpis jam dimissis?

Pro parte affirmativa facit primò Scriptura Sacra, quæ in pœnitente requirit opera pœnitentialia, lacrymas, jejunia, &c. Ita Joel. cap. 2. *Convertimini ad me in toto corde vestro; in jejunio, & fletu, & planctu.*

Secundò, quia Christus Dominus dixit Matth. 5. *Vers. 5. Beati qui lugent &c.* ubi glossa interlin. & ordin. declarat, *Beati qui lugent pro suis, vel aliorum peccatis.* Et idem docent SS. Patres Hilarius, Chrysostomus, Theophylactus, Chromatius, Hieronymus, Leo, quorum sententias refert Barradas tom. 2. in Evangel. lib. 7. cap. 2. super illud, *Beati, qui lugent*, ac alias plures adducit Suarez de Pœnitentia disp. 15. sect. 7. num. 30.

Tertiò, quia Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 14. docens Pœnitentiam esse secundam tabulam naufragii, eamque consistere in contritione, ac confessione peccatorum; subdit, illud require-